

בעניין:

1. ג'ויפל [REDACTED]
2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע"ר 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד מאיסא אבו סאלח – אבו עכר (מ"ר 52763) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713) ו/או תהילה מאיר (מ"ר 71836) ו/או נאדין אבו ערפה (מ"ר 89020) ו/או עלמא אלימלך (מ"ר 82867)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200

טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

דוא"ל: m.abu-saleh@hamoked.org.il

העותרים

- נ ג ד -

1. המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית
2. מתאם פעולות הממשלה בשטחים
3. המשטרה הצבאית
4. משטרת ישראל

ע"י פרקליטות מחוז ירושלים – אזרחי

משרד המשפטים

רח' מח"ל 7, ירושלים

טל: 073-3920000; פקס: 02-6468053

המשיבים

עתירה מנהלית דחופה

מוגשת בזאת עתירה מנהלית דחופה בה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים להימנע מגירוש של העותר 1 (להלן: העותר) לרצועת עזה, בהתאם לכתובתו המופיעה בתעודת הזהות שלו, ותחת זאת לשחררו לגדה המערבית, על מנת לאפשר לו לנסוע לירדן, דרך גשר אלנבי, ומשם להמשיך לתוניסיה, כדי שיתלווה למי שנשאר ממשפחתו, אשתו ובתו בת ה 17 שנים, הפצועות באורח קשה כתוצאה מהפגזת ביתם במלחמה ברצועת עזה.

העותר צפוי להיות מורחק מחר לרצועת עזה. על-כן, לצד העתירה מוגשת בקשה דחופה למתן צו ביניים, שיעכב את גירושו של העותר לרצועת עזה.

התשתית העובדתית

הצדדים

1. העותר הוא פלסטיני, יליד שנת 1974, תושב רצועת עזה.

העתק מתעודת הזהות של העותר מצ"ב ומסומן ע/1.

2. העותרת 2 (להלן: "האחות"), היא אחותו של העותר 1 והיא תושבת הגדה המערבית. העתק מתעודת הזהות של האחות מצ"ב ומסומן ע/2.
3. העותרת 3 (להלן: **המוקד להגנת הפרט או המוקד**) היא עמותה הפועלת לקידום זכויות האדם בשטחים הכבושים.
4. המשיב 1 הוא המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, מטעם מדינת ישראל.
5. המשיב 2, מתאם פעולות הממשלה בשטחים, הוא האחראי על יישום מדיניות ישראל בגדה המערבית וברצועת עזה, וממונה, בין היתר, על מנהלת התיאום והקישור לרצועת עזה.
6. המשיבה 3, היא האחראית, על הפעלת מתקן הכליאה "ענתות" שכעת העותר מוחזק בו.
7. המשיבה 4 אחראית על ביצוע גירוש מישראל של מי שהינו חסר מעמד בה.

רקע עובדתי

8. ביום 03.10.2023 קיבל העותר אישור כניסה לישראל לצורכי עבודה. היא נכנס לישראל דרך מחסום ארז, והחל לעבוד במפעל לייצור בגדים באזור תל אביב.
9. עם פרוץ המלחמה ביום 07.10.2023, היתרו של העותר בוטל, כמו של כל יתר בעלי הת"ז העזתים, לכן הוא עבר לגדה המערבית.
10. ביום 01.11.2023 ביתו שברצועת עזה הופגז על ידי כוחות צה"ל, וכתוצאה מכך שבעת ילדיו נהרגו. אשתו ובתו בת ה-17 שנים נפצעו קשה. לאור חומרת מצבן הרפואי הן הועברו לקבלת טיפול רפואי במצרים, ולאחר מכן הועברו לקבלת טיפול רפואי בתוניסיה. מצבה של בתו עדיין מוגדר כאנוש.
11. במהלך התקופה שהוא שהה בגדה המערבית ניסה העותר לעשות תיאום דרך המשרד לעניינים אזרחיים הפלסטיני על מנת שייסע דרך גשר אלנבי לתוניסיה בכדי להתלוות למשפחתו, בתו ואשתו הפצועות קשה.
12. ביום 31.01.2024 קיבל אשרת כניסה לתוניסיה, הזמין כרטיס טיסה ליום 09.02.2024 וקיבל אישור מהרשות הפלסטינית לצאת דרך גשר אלנבי. העתק מאשרת כניסה לתוניסיה מצ"ב ומסומן ע/3.
- העתק מאישור הזמנת כרטיס טיסה מצ"ב ומסומן ע/4.
13. ביום 06.02.2024, בסביבות השעה 11:20, אחרי שעבר העותר את הנציגות הפלסטינית בגשר אלנבי, וכשניגש לביקורת הגבולות הישראלית הוא נעצר.
14. הקשר עם העותר נותק בעת מעצרו, וכל הניסיונות לדעת מה עלה בגורלו העלו חרס. ביום 14.02.2024 פנתה העותרת אל המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**) על מנת לקבל את סיועו.
15. מיד לאחר פניית העותרת, פנה המוקד למתקן כליאה "ענתות", המתקן שמחזיקים בו את תושבי רצועת עזה המיועדים לגירוש, וביקש לאפשר לעותר להיוועץ בעו"ד מטעמו, בהתאם לסעיף 6 לתקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (משמורת והרחקה של שוהים שלא כדין שהם

תושבי רצועת עזה), תשפ"ד-2023 (להלן: **התקנות**), זאת על מנת ליתן לעותר ייעוץ משפטי וכן על מנת לקבל ממנו מידע מדויק על הנסיבות האישיות של חייו.

העתק מהפנייה למתקן ענתות מיום 14.02.2024 באמצעות הדוא"ל מצ"ב ומסומן ע/5.

16. אחרי שליחת הפנייה באמצעות הדוא"ל, התקשר נציג המוקד לחמ"ל מתקן ענתות, ואישר את קבלת הדוא"ל טלפונית מול החיילת ליאור.

17. במקביל, פנה המוקד במכתב בהול ליועץ המשפטי של הגדה המערבית, בבקשת בירור, ובדרישה לקבל הודעה רשמית על כוונה לגירושו של העותר לרצועת עזה. בנוסף, ביקש המוקד לעכב את הגירוש של העותר עד שתינתן לו הזדמנות להיוועץ עם עו"ד מטעם המוקד, והזדמנות לנקוט בהליכים משפטיים, וזאת מכוח סעיף 5 לתקנות. המכתב נשלח באמצעות הדוא"ל, מספר דקות לאחר מכן התקבל אישור על קבלתו בלשכת היועמ"ש.

העתק מהפנייה ליועמ"ש מיום 14.02.2024 מצ"ב ומסומן ע/6.

העתק מהודעת הדוא"ל ואישור קבלתו מצ"ב ומסומן ע/7.

18. למרות שהעותרים ביקשו לקבל מענה לפנייתם הבהולה והדגישו את דחיפות הפנייה הן בעל פה והן בפנייה באמצעות הדוא"ל, טרם התקבל כל מענה מטעם המשיבים.

19. לאור הסכנה המשתקפת לביצוע הגירוש של העותר בכל דקה שעוברת, פונים העותרים לכבוד בית המשפט.

הטיעון המשפטי

חובת המשיבים לשחרר אדם סמוך למקום מגוריו

20. עם תום מעצרו של העותר, על המשיב 3, אשר מחזיק ברשותו את העותר במעצר ואחראי על שחרורו ועל ליווי למקום בו ישוחרר, לשחררו בסמוך למקום מגוריו. מקום מגוריו של בן אדם וסביבתו הטבעית הינה איפה שמשפחתו נמצאת. כאמור לעיל, העותר היה בדרכו לחו"ל על מנת שיתלווה לבנות משפחתו ששרדו את הפצצת ביתן, הנמצאות בתוניסיה במצב רפואי קשה ביותר. על כן מתבקשים המשיבים לשחרר אותו לגדה המערבית על מנת שיוכל לנסוע דרך גשר אלנבי למשפחתו בתוניסיה.

21. יצוין, כי במסגרת בג"ץ 3278/02 **המוקד להגנת הפרט נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, אשר הוגש בנוגע לתנאי החזקתם ואופן שחרורם של עצורים, הגיש המשיב 2 הודעה לבית המשפט ביום 24.4.02, אשר בסעיף 27 לה נאמר כי: "לפי הנחיות הפיקוד, עצורים משוחררים במידת האפשר סמוך לאזור מגוריהם".

העתק תגובת המדינה מיום 24.4.02 במסגרת בג"ץ 3278/02 מצורף ומסומן ע/8.

22. אף על פי נהלי המשיב 1, יש לשחרר אסיר במחסום הסמוך למקום מגוריו (ר' נוהל שב"ס 7.09 "שחרור אסירים תושבי הרשות הפלסטינית למחסומים").

23. כפי שטענו לעיל, ביתו של העותר ברצועת עזה הופגז, ושבעת ילדיו נהרגו. משכך, יהא זה אבסורד לטעון כי ביתו של העותר הוא ברצועת עזה, במיוחד לאור העובדה כי המלחמה ברצועת עזה עודה משתוללת, ואין צפי לסיומה. בנסיבות אלו אין מקום לגרשו לרצועת עזה, תוך

הסתמכות על נימוקים טכניים או בירוקראטיים שאין בהם ממש. ודוק, **העותר אינו מבקש לשהות בישראל או בגדה המערבית**, הוא מבקש לצאת לחו"ל דרך גשר אלנבי על מנת להצטרף למשפחתו הנותרת, הנמצאת בתוניסיה.

איסור גירוש למקום שנשקפת בו סכנה לחייו

24. סעיף 33 לאמנת הפליטים משנת 1951, מעגן את עיקרון איסור הגירוש או ההחזרה Non-refoulement של אדם למקום בו הוא צפוי לסבול מרדיפה או סכנה לחייו. מדינת ישראל הייתה מן הראשונות להצטרף לאמנה. מאוחר יותר הצטרפה ישראל גם לפרוטוקול לאמנה משנת 1967.

25. בית המשפט העליון קבע לא פעם כי עקרון "איסור הגירוש" חל בישראל מכוח חוק היסוד: כבוד האדם וחירותו, המעגן את זכות היסוד לחיים". כבוד הנשיא בדימוס, אהרון ברק קבע בבג"ץ 4702/94 סלאח אחמד קאדם אל טאיי ואח' נ' שר הפנים, (פורסם בנבו) כי עקרון איסור הגירוש חל ומחייב בישראל הן מכוח חברותה באמנות שזכרו לעיל, הן מכוח המשפט הבינלאומי המנהגי, והן מכוח זכות היסוד לחיים, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

26. גירושו של העותר לרצועת עזה יהווה בבחינת גזירת עונש מוות עליו. כפי שטענו לעיל, הוא כבר איבד את רוב משפחתו במלחמה, הסכנה לחייו היא ממשית אם יגורש לרצועת עזה.

פגיעה בזכות העותר לחופש התנועה

27. המשיב 1 מונע מהעותר לצאת לירדן בכדי להמשיך בדרכו לתוניסיה על מנת להצטרף למשפחתו, בתו הנמצאת במצס רפואי אנוש, ואשתו הפצועה קשה. בכך, נפגעת זכותו של העותר לחופש תנועה אשר מהווה את הביטוי המרכזי לאוטונומיה של האדם, לבחירתו החופשית ולמימוש יכולותיו. חשיבותה הרבה של הזכות לחופש תנועה נעוצה בכך שחופש תנועה הוא הכוח המניע את מארג זכויותיו של האדם, והגבלתו גוררת אחריה בהכרח פגיעה בזכויות אדם נוספות הנוגעות לכל תחומי החיים.

28. הזכות לחופש תנועה נמנית עם הנורמות של המשפט הבינלאומי המינהגי ומעוגנת היטב במשפט הישראלי.

ראו בעניין זה:

סעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות 1966;

סעיף 2 לפרוטוקול 4 לאמנה האירופית לזכויות האדם 1950;

סעיף 13 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם 1948;

בג"ץ 6358/05 ואנונו נ' אלוף פיקוד העורף, תק-על 2006(1) 320, פיסקה 10 (2006);

בג"ץ 1890/03 עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל, תק-על 2005(1) 1114, פיסקה 15 (2005);

בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1 (1997).

29. משפט זכויות האדם הבינלאומי אף הוא מקור מחייב המעגן את חופש התנועה כזכות אדם בסיסית. כך קובע סעיף 12(א) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות, אשר ישראל חתמה עליה ואשררה אותה:

אדם הנמצא כחוק בתוך שטחה של מדינה זכותו, בתוך שטח זה, לנוע ולבחור את מקום מגוריו באורח חופשי.

30. סעיף 12 הנ"ל הוא מקור מחייב. כמקור לפרשנות ראו גם סעיף 13 להכרזה האוניברסאלית על זכויות האדם וסעיף 2 לפרוטוקול הרביעי מ-1963 לאמנה האירופית בדבר זכויות אדם.
31. המשיב פוגע פגיעה קשה בחופש התנועה של העותר, בכך שאינו מתיר את יציאתו לירדן דרך גשר אלנבי. כך למעשה הוא אף מונע מהעותר לממש את זכותו הבסיסית חיי משפחה.

המשיב פוגע בזכותו של העותר לחיי משפחה, ובכך מעצים את הפגיעה בזכותו לחופש תנועה

32. הפגיעה בזכותו של העותר לצאת לחו"ל מועצמת בהיותה כרוכה בפגיעה חמורה בזכותו לחיי משפחה. כדברי בית המשפט הנכבד בפרשת **סלאח** :

כיצד נשקלת זכות היציאה של הפרט - שהיא, כזכור, נגזרת של הזכות לחופש תנועה ושל הזכות לחירות - מול זכות הציבור לביטחון? . . . עצמת הפגיעה בזכותו של הפרט תיבדק . . . [אף לפי ענינו האישי של האדם שיציאתו נאסרה, ביציאה מן הארץ. . . מטרת הנסיעה ויעד הנסיעה הם שיקולים חשובים לענין עוצמת הפגיעה בזכות. **הגבלת זכות היציאה מן הארץ של מי שיציאתו חיונית וחשובה עשויה להעצים את הפגיעה בו.**

(פרשת **סלאח**, הנ"ל, פס' 9 – 10 לפסק דינו של השופט טירקל (הדגשה הוספה)).

33. בשל ההחלטה לאסור את יציאת העותר לחו"ל, נמנע ממנו להצטרף למשפחתו, אשר כאמור נפצעו במהלך המלחמה, ומצבם הרפואי קשה. העותר כבר איבד את רוב ילדיו במלחמה, למנוע ממנו כעת להיפגש עם מי שנשאר ממשפחתו מהווה פגיעה קשה ביותר בזכותו לחיי משפחה. אי לכך, יכולתו של העותר לממש את זכותו לחיי משפחה, נפגעת עת שיציאתו לירדן נאסרת.

34. יחסים מיוחדים בין בני אותו מעגל משפחתי זכו להכרת ולהגנת המשפט. כפי שאמר הנשיא ברק בפס' 25 לפסק דינו בבג"ץ 7052/03 **עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים**, פ"ד סא(2) 202 (2006) (להלן: פרשת **עדאלה נ' שר הפנים**):

'חובתנו הראשונית והבסיסית לקיים, לטפח ולשמור על התא החברתי היסודי והקדום ביותר בתולדות האדם, שהיה, הווה ויהיה היסוד המשמר ומבטיח את קיומה של החברה האנושית - הלוא היא המשפחה הטבעית'. . . **הקשר המשפחתי, והגנה עליו . . . מונח ביסוד המשפט הישראלי. למשפחה תפקיד חיוני ומרכזי בחייו של היחיד ובחייה של החברה. הקשרים המשפחתיים, עליהם מגן המשפט ואותם הוא מבקש לפתח, הם מהחזקים ומהמשמעותיים ביותר בחייו של אדם** [הדגשה הוספה; אזכור הושמט].

35. בהתאם לאמור, ולנוכח חשיבותו העליונה של "הקשר המשפחתי . . . בחייו של היחיד ובחייה של החברה", מוקנית לכל אדם, הן על פי המשפט הישראלי והן על פי המשפט הבינלאומי, זכות לחיי משפחה (שם). כנגד זכות בסיסית וחיונית זו, מוטלת על המשיב החובה לכבד את הזכות לחיי משפחה של התושבים המוגנים. והרי, נקבע על ידי בית המשפט העליון כי "ישראל מחויבת להגנה על התא המשפחתי מכוחן של אמנות בין-לאומיות" (בג"ץ 3648/97 **סטמקה נ' שר הפנים**, פ"ד נג(2) 728, 787 (1999)).

תקנה 46 לתקנות האג, המהווה דין בינ"ל מנהגי, קובעת:

יש לכבד את כבוד המשפחה וזכויותיה, חיי אדם, רכוש פרטי, וכן את אמונות-הדת ומנהגי הפולחן.

גם במשפט הבינלאומי ההומניטארי המנהגי, הזכות לחיי משפחה מהווה זכות יסוד:

Family life must be respected as far as possible.
(Henckaerts J.M. Doswald-Beck L. Customary International
Humanitarian Law. Vol I: Rules. ICRC (2005). pp. 379-383).

ראו עוד:

סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית 1949; סעיף 10 לאמנה בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות 1966; סעיפים 17 ו-23 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות 1966; סעיפים 12 ו-16(3) להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם 1948; סעיף 12 לאמנה האירופית בדבר זכויות האדם 1950.

36. חובת המדינה לכבד את הזכות לחיי משפחה חלה על הקשרים בין הורים וילדיהם, בין סבים ונכדיהם, בין אחים ואחיות, ואף בין דודות ואחייניהם. בפרשנות שהוכנה ופורסמה מטעם הוועד הבינלאומי של הצלב האדום לפרוטוקול נוסף לאמנות ג'נבה מיום 12 באוגוסט 1949, בדבר הגנת קורבנות סכסוכים מזוינים בינלאומיים (פרוטוקול I) (1977), הוכר, כי במסגרת הזכות לחיי משפחה:

[I]t would be wrong to opt for an excessively rigid or precise definition [of the term 'family']; common sense must prevail. **Thus the word 'family' . . . of course covers** relatives in a direct line – whether their relationship is legal or natural – spouses, **brothers and sisters, uncles, aunts, nephews and nieces**, but also less closely related relatives, or even unrelated persons, belonging to it because of a shared life or emotional ties

(Claude Pilloud et al., Commentary on the Additional Protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949 859, ¶ 2997 (Yves Sandoz et al. eds., Tony Langham et al. trans., International Committee of the Red Cross 1987) (emphasis added)).

37. יודגש, כי מדובר במקרה הומניטארי שזועק לשמיים. אין זה הגיוני לגרש אדם, שנעצר בגשר אלנבי, כשהיה בדרכו לפגוש את משפחתו "ניצול המלחמה" אחרי שכבר איבד שבעה ילדים, וביתו הופגז.

סיכומם של דברים

38. העותר, תושב מוגן בשטח כבוש, מבקש לוודא כי עם שחרורו ממעצרו בישראל הוא ישוחרר לגדה המערבית על מנת שיתאפשר לו לנסוע דרך גשר אלנבי לירדן ומשם להמשיך לתוניסיה, על מנת להצטרף למשפחתו, אשתו ובתו הפצועות קשה כתוצאה מהמלחמה.

39. מובן, כי ככל שהמשיבים ישיבו כי אכן בכוונתם לגרש את העותר לרצועת עזה, יבקשו העותרים להשלים את טיעוניהם כנגד החלטת הגירוש.

40. לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים לא לגרש את העותר לרצועת עזה, אלא לגדה המערבית. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיבים את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

עתירה זאת נתמכת בתצהיר מטעם העותרת 2 שנחתם באמצעות שיחת ווידאו, לאור הדחיפות ומוגבלות הזמן.

14 בפברואר 2024

מאיסא אבו סאלח אבו עכר,
עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 130671]